

admodum jejuna illius deprehenditur cognitio" ¹⁾. En de oorzaak van die onkunde lag ook voor de hand: „alia quaevis Theologica in Academiae exteris et Belgii nostri abundanter tractantur; sed Jurisprudentiae Ecclesiasticae expressior et sufficiens institutio ab Academiae plurimis exteris, et omnibus Belgii exulasse videtur post celeberrimi Voetii aliorumque pauciorum fata suprema" ²⁾. Er was toen ter tijd, en dat sedert lang reeds, verwaarloozing van het kerkrecht aan de Academiën, en daaruit voortvloeiende onkunde in de Kerken zelve.

Ruim eene kwart eeuw later was dat anders, althans tot op zekere hoogte en schijnbaar. Niet slechts werd er aan dezelfde hogeschool toen geregeld onderwijs in het kerkrecht gegeven; maar dat vak kwam nu ook op eens tot groote eere, en het werd met bijzondere opgewektheid beoefend. De hoogleeraar in de rechtsgeleerdheid Friedrich Adolph van der Marck, die ter wille van zijne theologische toehoorders dat onderwijs op zich nam, beschouwde het waarlijk niet als eene bijzaak; maar, overtuigd dat „nulla jurisprudentiae pars salutem Reipublicae et Ecclesiae, immo totius generis humani felicitatem magis amplificat, quam quidem distinctior et profundior juris Ecclesiastici scientia" ³⁾, heeft hij juist van dat college wel het meeste werk gemaakt. Dat is nog te zien in zijne later uitgegeven *Lectiones Academicæ*, waarvan drie deelen aan het kerkrecht zijn toegewijd; terwijl uit diezelfde opstellen tevens blijkt, dat hij velerlei gaven in zich vereenigde om als Academisch docent grooten invloed te oefenen ⁴⁾.

Toch kon ook toen nog de klacht van den ouden Van Velzen blijven gelden; zelfs nog meer dan in diens eigen tijd; want de

¹⁾ Volgens deze aanhalingen (I. I., pagg. 28, 34 en 40) werd dus in de genoemde rede aangewezen, dat „de wetenschap van het kerkrecht bijzonder voortreffelijk, aangenaam en nuttig" is, maar dat „bij velen de kennis van die wetenschap bijzonder mager blijkt te zijn".

²⁾ D. i.: „Alle andere Theologische vakken worden in de buitenlandsche en in onze Nederlandsche Academiën meer dan voldoende behandeld; maar een opzettelijk en voldoende onderwijs in het Kerkrecht schijnt van de meeste buitenlandsche en van alle Nederlandsche Academiën verbannen te zijn na het overlijden van den zeer vermaarden Voetius en van enkele anderen" (I. I., pag. 41).

³⁾ D. i.: „Er is geen deel van de rechtsgeleerdheid, dat tot den welstand van Staat en Kerk, ja tot het geluk van de geheele menschheid, meer bijdraagt, dan juist eene goed geordende en diepgaande kennis van het kerkrecht" (*Lect. Acad.*, Tom. II, Fascic. III, pagg. 248 sq.).

⁴⁾ Van de bovengenoemde „*Lectiones Academicæ*" behandelt het eerste Deel (Ed. 1771): „*Selecta philosophiae practicae jurisque naturae capita et praecipue officia erga Deum*"; en het tweede Deel, in drie Stukken, alle in omvang met Deelen gelijkstaande (Ed. 1772, 1775 en 1776): „*Praecipua juris ecclesiastici Protestantium universalis capita*".